

KERTINĖ PARAŠTĖ

Aleksandras Martčiulionis

„Vieverselio daina“, 1992

Is šiemetinės Vasario 16-osios parodos, „Dailė '92“, vykusios Čiurlionio galerijoje, Chicago'je.

Pranašystė

Bus, bus mūsų žemėj vėlei
Bus pavasaris, ir vytureliai
Nuo grumstelių suskardens.
Vėjo verpstės saulės gijom
Vėl priverps žiedų lelijom
Ant nudžiugusio vandens.

Paupiais palinkę karklai tiesis,
Irsis dangumi valtelės šviesios,
Irsis pūko ežeruos.
Sunkios gervės supsis ore,
O sodybos kaip altoriai
Aukso žvakėms sužeruos.

Bus, bus mūsų žemėj vėlei—
Mūsų kryželių rūpintojėliai
Vėlei bus pas mus svečiuos.

Antanas Maceina (Antanas Jasmantas)

Prisikėlimo šventė

Velykos yra didžioji Dievo pažado savo žmonėms įvykdymo šventė. Jis išvedė savo tautą iš Egipto, iš nelaisvės namų. Jis ją vedė keturiasdešimt metų tyruose, kol atvedė ją į Pažadėtąją žemę. Taip Dievas išpildė savo Sandoros su žydų tauta pažadą. Dabar atėjo laikas tautai, pasitikėjusiai Dievu jai duotu pažadu ir keliauvusiai ilgu, sunkiu keliu į laisvę, įvykdyti Sandoros jai skirtą dalį. Išikurti per tokius vargus pasiektoje žemėje, apsiginti nuo priešų kananiečių, užvesti sodus, sėti

laukus, dievobaimingai ir teisingai savo bendruomenę tvarkyti, gyventi santaikoje, kurti savo vaikams gerovę ir viltingą ateitį. Su atėjimu į Pažadėtąją žemę Izraelio istorija nesibaigia — prasideda tautos kūrybinis darbas pačia plačiausia prasme. Krikščioniškoji bendruomenė, savo ruožtu žvelgdama atgal į savo pramtakę — žydų tautos išlaisvinimą iš Egipto vergijos ir jos kvietimą naujam, Dievo žmonių pasaulyje vertam gyvenimui (Nukelta į 2 psl.)

Antanas Maceina tarp religijos ir filosofijos

ANDRIUS VALEVIČIUS

Savo paskutinėje knygoje *Dievas ir laisvė*, išleistoje 1985 metais, Antanas Maceina nagrinėja laisvės sąvoką. Nors autorius nieko apie tai nemini knygos pratarinėje, atrodo, kad ši knyga yra tęsinys jo ankstyvesniojo darbo *Religijos filosofija*. Maceina visuomet žadėjo parašyti antrą tomo savo *Religijos filosofijai*, bet bėgantieji metai ir silpnėjanti sveikata nedavė jam progos. *Dievas ir laisvė* būtų sutrumpinta versija antro tomo. Pirmojo tomo pratarinėje Maceina rašė: „Religijos filosofija yra leidžiama dviem tomams, kurių pirmasis svarsto „Religijos esmę ir religijos Dievą“, o antrasis — žmogaus laisvę ir tikėjimą.“ *Dievas ir laisvė* traktuoja visų pirma laisvės sąvoką. Dievas yra minimas todėl, kad Dievas, pagal Maceiną, yra žmogaus laisvės pagrindas, „laisvė yra Dievo paveiktas žmogus“. Tikėjimo nagrinėjimas knygoje *Dievas ir laisvė* lieka nepaliekamas.

Maceina žiūri į laisvę kaip į religinę sąvoką, o religija Maceinai visuomet buvo suprantama kaip dviejų asmenybių santykis, Tu-Tu santykis. Jau vienoje iš pirmųjų savo knygų, *Jobo drama*, Maceina rašė: „Religijame akte, kaip jau buvo minėta, susiduria du asmenys: žmogus ir Dievas. Religija atsiranda tik tada, kai žmogus susitinka su Dievu, kaip asmuo su asmeniu.“ Ir savo paskutiniojoje knygoje *Dievas ir laisvė* Maceina vis dar mato religijos esmę kaip santykį ir teigia, kad „...laisvės esmė aiškėja, tik svarstant ją kaip religinę kategoriją, vadinasi, tik kaip santykį su Dievu“. Laisvė tad turėtų būti ne kas kita kaip santykis su Dievu ir iš tikrųjų taip ją ir galima pavadinti bet, deja, taip, kaip Maceina išnagrinėja paties laisvės vykdymą, sunku rasti tą minėtą santykį su Dievu. Maceinos laisvės sąvoka, kaip ji išdestyta *Dievas ir laisvė*, galų gale mažai ką bendro turi su religija. Maceina, kaip beveik visi Vakarų pasaulio filosofijos atstovai, nuo Aristotelio iki Husserl'io, kovoja su būtinybės problema. Beveik visi filosofai mėgsta vadinti žmogų laisvu ir visi ilgainiui susiduria su būtinybės klausimu. Reiškia, kilnus, garbingas, kūrybingas žmogus gyvenimas gali staigiai užsibaigti kvailu atsitiktinumu, kuris įvyksta pagal kokį nors „aklą“ gamtos dėsni, kaip Šestovas, pavyzdžiui, rašo: žmogus eina šaligatviu, stogo plyta paslysta, krenta jam ant galvos ir ji užmuša. Kurgi jo laisvė tada? Tie patys filosofai vis jautė reikalingumą išaiškinti tokius dalykus, manydami, kad su racionaliu išaiškinimu žmogų išlaisvins dar daugiau. Iš tikrųjų efektas, kuris paprastai kyla, yra atvirkščias — žmogus tampa dar daugiau būtinybės pavergtu, nes stengdamasis išaiškinti būtinybę, jis ją pristato kaip neišvengiamą, dar daugiau jai nusilenkia ir šlovina jos absoliutiškumą.

Maceina rašo, kad „...laisvės paslaptį patiriame, tik apsisprendę — teigiamai ar neigiamai — savo Kūrėjo atžvilgiu“. Jeigu žmogus apsisprendžia teigiamai — ko jam rūpintis būtinybe, rūpintis tuo, kas pagal gamtos dėsnius būtų įmanoma arba neįmanoma. Ar toks žmogus, apsisprendęs teigiamai Dievui, nežino, kad Dievas viską gali ir kad su Dievu viską gali būti — kaip ir suprato Abraomas. Šitame straipsnyje bus žiūrįta į tai, kaip Maceina traktuoja būtinybės problemą laisvės akivaizdoje. Pirmą dalis knygos *Dievas ir laisvė* antrojo skyriaus, kuri pavadinta „Laisvė ir būtinybė“, kaip tik duos šitam tikslui pakankamai medžiagos. Bet pirmą dar pora žodžių apie tai, kaip Maceina truputį detaliau supranta laisvę. Maceina pradeda aiškinti laisvės esmę, cituodamas Karl Rahner: „das Wesen der Freiheit ist die absolute Selbstverfügung des Subjekts ueber sich selbst.“ — Laisvės esmė sudaro absoliutiškai sava asmens galia apspręsti patį save. Šitą asmens galią apspręsti patį save Maceina supranta kaip asmens neapribotumą. Tokiu būdu žmogus ir yra Dievo paveiktas, per savo kaip asmens neribotą sprendimo galimybę. Maceina rašo: „...laisvė nėra žmogaus duomuo, net ne Dievo duomuo, o tik žmogaus neapribotybė. Tačiau ši neapribotybė yra paties Dievo įgalinimas, kad jis kuria žmogų kaip Aš-būtybę.“ — Dievo akivaizdoje, t.y. absoliutios būties akivaizdoje, žmogaus laisvės išaiškinimas Maceinai nėra problema, kaip ji yra matoma *Religijos filosofijos* išvystytoje kenozės sąvokoje. Dievas kaip absoliutas visuomet save apriboja — taip atsiranda vietos kūriniui (die Schoepfung durch die Selbstbeschränkung Gottes) ir tokiu pačiu būdu žmogaus laisvė yra garantuojama. Išaiškinęs laisvę „dviasiškoje

— ko jam rūpintis būtinybe, rūpintis tuo, kas pagal gamtos dėsnius būtų įmanoma arba neįmanoma. Ar toks žmogus, apsisprendęs teigiamai Dievui, nežino, kad Dievas viską gali ir kad su Dievu viską gali būti — kaip ir suprato Abraomas.

— ko jam rūpintis būtinybe, rūpintis tuo, kas pagal gamtos dėsnius būtų įmanoma arba neįmanoma. Ar toks žmogus, apsisprendęs teigiamai Dievui, nežino, kad Dievas viską gali ir kad su Dievu viską gali būti — kaip ir suprato Abraomas.

— ko jam rūpintis būtinybe, rūpintis tuo, kas pagal gamtos dėsnius būtų įmanoma arba neįmanoma. Ar toks žmogus, apsisprendęs teigiamai Dievui, nežino, kad Dievas viską gali ir kad su Dievu viską gali būti — kaip ir suprato Abraomas.

Vida Kristolaitis

„Du rūpinantys“, 1992

Is šiemetinės Vasario 16-osios parodos, „Dailė '92“, vykusios Čiurlionio galerijoje, Chicago'je.

artijoje“ kaip asmens neapribotybė, Maceina pereina prie gamtinio pasaulio. Čia atsiranda dar vienas iš Maceinos dualistinių palyginimų. *Jobo drama*je nagrinėjamas kūrybingumas, Maceina dar palyginimų tarp žventojo ir menininko; rašydamas apie žmogaus pakaukimą savo veikale *Krikščionis pasaulyje*, Maceina taip pat palygina vienuolį su pasaulietiu. Panašiai — knygoje

Dievas ir laisvė Maceina, kalbėdamas apie laisvę, išlaiko dualizmo įvento pasaulio — profaninio pasaulio. Apie laisvės sąvoką dvasiniame pasaulyje jau buvo trumpai minėta. Dabar skaitytojas atsiduria profaniniame pasaulyje — tikrame būtinybės, gamtos dėsnių pasaulyje, kur prasideda tikra kova dėl laisvės, nes reiškia, kad Dievas žmogaus neriboja, bet pasaulis jį riboja.

Sutikdamas su Heidegger'iu, Maceina tvirtina, kad mes esame „pasaulio pasijūti arba „nuvisti“ (geworfen).“ Jis rašo toliau: „Todėl mūsų problema yra ne kaip iš šios būklės vaduotis (platonizmas), bet kaip, joje liekanti ir buvanti, vykdyti savo laisvę“. Ir čia atsiranda pirmą kartą būtinybės problema: „nes būti pasaulyje ir būti laisvam yra priešingybės, išskiriančios vieną kitą“. Fizinis pasaulis „būna pagal aklos būtinybės principą. Būtinybė valdo visus gamtos veiksmus, visus jos įvykius, visą jos išvystymą“. Maceina čia net ir cituoja marksiistą filosofą G. Plechanovą, kuris yra pavadinęs pasaulį „tamsia fizine būtinybės karalyste“. Maceina teigia, kad gamtiniam pasaulyje negali būti jokios laisvės, nes šitame pasaulyje nėra jokio Aš ir jokio Tu, nėra jokio laisvo santykio tarp laisvų asmenybių:

Gamtą yra būtinybės erdmė, ir šioje erdmėje tenka mums buvoti; mums kaip laisvė esantioms ir laisvę vykdantioms būtybėms. Betgi būtinybė yra laisvės priešingybė; kas veikia būtinai, tas savaime veikia nelaisvai. Kaip tad galime vykdyti laisvę tokioje erdmėje, kuri yra apspręsta nelaisvės? Kokia prasme yra kalbėti apie žmogaus laisvę ryšium su gamta kaip būtinybės erdme?!

Nugaleti būtinybę, pagal Maceiną, nėra kaip, nes „...gamtos jėgų, veikiančių pagal būtinybės principą, žmogus negali nei panaikinti, nei pakeisti“. Priėjęs tokios išvados, Maceina pradeda ieškoti pateisinimų būtinybei, pateisinimų šitai „tamsiai fizinei būtinybės karalystei“. Staiga „aklas būtinybės principas“ tampa „simpatiškesnis“, nes gamta pasidaro „pati pirmučiausia ir pati aplinkiausia žmogaus aplinka“ ir „žmogus pasaulio gamtos prasme ne palikti negali; palikti „pasaulį“ reikėtų mirti“. Bet vėl kyla laisvės problema, kur visgi yra žmogaus laisvė? Maceina dar nori mus truputį pagąsdinti rašydamas: „tai atrodo, kad, buvdamas pasaulyje, žmogus negalys nė svajoti apie savo laisvės vykdymą. Aklu savo dėsningumu būtinybė sunaikinanti bet kokį mūsų laisvės ryšį“. Galų gale Maceina atranda skylutę, pro kurią jis mano, kad žmogus gali pralįsti ir nuo būtinybės išlaisvinti. Jis tęsia toliau:

Bet ir vėl: argi kultūros — mokslo ir technikos pažanga nėra nuolatiniis žmogus laisvėjimas? Ar civilizuotas mūsų meto žmogus nėra laisvesnis, negu pirminis medžiotojas ar augmenų rinkėjas? Niekas negali neigti, kad gamta yra valdoma būtinybės. Bet ir taip pat niekas negali neigti, kad žmogus istorijos eigoje nuolat laisvinasi iš šios gamtinės būtinybės. Kur tad rasti išeitį iš tokios gana keblios dvijulės?!

Prieš parodydamas skaitytojui išeitį, Maceina pirmą padaro trumpą istorinį lankstą per Hegel'į ir žiūri, kaip pastarasis regėjo išlaisvinimo iš būtinybės problemą.

Hegel'ui laisvė buvo pažinta būtinybė. Žmogus yra laisvas tada, kai suvokia būtinybę, ir veikia pagal jos reikalavimus. „Esame nelaisvi tol, kol būtinybė glūdi anapus mūsų sąmonės šviesto, vadinasi, kol ji yra akla. Pradėjusios gi mūsų sąmonėje, ji virstanti laisvė“. Maceina rašo, kad tokių bruožų yra krikščioniškoje etikoje: paklusti Dievo valiai reiškia būti laisvam; jai priešintis reiškia pasivergti. Panašiai yra ir su Kant'o kategorišku imperatyvu — paklusti imperatyvui yra laisvė. Net ir Marksas yra rašęs, kad laisvė yra suvokta būtinybė.

Maceina priešinasi visoms tokioms sampratoms, nes „...asmeninis apsisprendimas yra palenkiamas bendriniam įstatymui... Asmuo kaip laisvės subjektas čia niekur neišsina aikštėn; jis čia niekur neparodo turįs aną absoliučią galią apspręsti patį save“. Toliau, pavadinti laisvę pažinta būtinybe Maceinai yra per paprasta ir per pasyvi išeitis. Jis klausia, „ar akmuo, kriadamas žemėn, būtų laisvas, jei žinotų, kad krinta?“ Hegelišką atsakymą būtų — taip. Maceina tęsia toliau, „o kas jeigu kristų ne akmuo, bet lakūnas, kuris iššoko iš lėktuvo ir kurio parašiutas tačiau neišsiskleidė?“

Akmuo ir lakūnas krinta pagal tą patį traukos dėsnį. Objektivi būtinybė jiems abiem yra ta pati. Skirtumas tik tas, kad akmuo šios būtinybės nepažįsta ir net nežino, kad krinta. Lakūnas gi žino, kad

(Nukelta į 2 psl.)

Vida Kristolaitis

„Rūpinantys išpaikintais“, 1992

Is Vasario 16-osios parodos, „Dailė '92“, Čiurlionio galerijoje, Chicago'je.

Lietuvių liaudies dainų koncertas Havajuose

Žymioji lietuvių liaudies dainų atlikėja Veronika Povilionienė po sėkmingo koncerto Havajų universitete.

Veronika Povilionienė su lietuvių, misionieri sėsele Serafina (Marija Maziliauskaitė), kuri iš visų lietuvių Havajuose yra išgyvenusi ilgiausiai – nuo pat 1937 metų.

Nuo šių metų vasario vidurio Havajų universitete, skelbimų lentelėse ir plakatų vitrinose, pasirodė ryškių spalvų lapai, ir jau iš tolo buvo galima įskaityti – „Lithuanian Music“ ir „Veronika Povilionienė“. Publika buvo kviečiama atsilankyti ir pasiklausyti dainų iš tos šalies, kuri pati pirmoji spruko iš Sovietų Sąjungos. O tas dainas padainuos Lietuvos žinomiausia liaudies dainų atlikėja – Veronika Povilionienė. Plakate buvo pažymėta, jog koncertą ruošia Havajų universiteto Muzikos fakultetas ir Havajų lietuvių bendruomenė.

Kovo 6 dieną, 8 val. vakare, jauki Muzikos fakulteto koncertų salė buvo pilna žiūrovų, dauguma muzikos fakulteto profesorių ir studentų. Aišku, buvo ir lietuvių, kurie atėjo Veronikos pasiklausyti antrą kartą, nes jau buvo jos sužavėti per Havajų lietuvių Vasario 16-tos minėjimą.

Dainininkę pristatė Elena Aglinskienė, paaiškindama, jog Veronika Povilionienė, jau keletą metų iš eilės Lietuvos žmonių apklausinėjimuose vis laimi „labiausiai gerbiamos ir mėgiamos dainininkės“ titulą. Jinai visur žinoma ir pripažinta kaip geriausia lietuvių dainų atlikėja, ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. 1988 metais, kai Amerika importavo iš visos Tarybų Sąjungos geriausius lietuvių dainininkus į Vašingtono ruošiamą Smithsonian folkloro festivalį, Veronika buvo viena iš tų 34 pasiūstųjų dainininkų. 1989 metais, kartu su etnografiniu ansambliu „Ratilio“, Veronika Povilionienė apskriejo beveik visas rytines ir vidurio Amerikos lietuvių kolonijas. O po to dar vieną vasarą pakeliavo po Amerikos ir Kanados stovyklas, pamokydama jaunimą dainuoti, šokių ir žaidimų. Prieš metus jinai aplankė Australijos lietuvių kolonijas, o dabar dažnai atstovauja Lietuvai įvairiose Europos festivaliuose.

Veronika, gimusi 1946 metais, augo Dūkijoje, kur dar buvo gyva dainavimo tradicija, ir jinai daug dainų išmoko savo gimtajame Kapčiamiestyje. Bet kai 1964 metais atvažiavo į Vilnių studijuoti universitete, lietuvių daina daug kur buvo čia lyg ir užmiršta. Tačiau Veronika vis vien dainavo, ir dabar daug kas pripažįsta, jog tas Veronikos atvažiavimas į Vilnių su savo dainomis buvo pirmasis impulsas senosios dainavimo atgimimui. Po to daug kur Lietuvoje pradėjo dygti etnografiniai ansambliai. Bet Veronika buvo viena iš pirmųjų, kuri lietuvių dainą išnešė į sceną ir visus nustebino tos dainos grožiu, paprastumu ir gilumu.

Lietuvoje išleistas jau kelios Veronikos plokštelės ir jinai pasirodžiusi dokumentiniuose filmuose ir daugybėje televizijos programų. Daug metų dirbo su folkloro teatru Liaudies buities muziejuje Rumšiškės ir tenai organizavo tradicines kalendorines šventes. Jinai savyje sukaupus tikrai nuostabių mūsų tautos liau-

dies kūrybos lobį ir yra vienintelė, kuri moka taip sėkmingai jį perduoti bet kokiai publikai.

Koncerte, po pristatymo, Veronika pati prabilo į publiką – lietuviškai paaiškindama, jog ši vakarą su dainomis jinai perbėgs visą žmogaus gyvenimą, nuo vaikystės lopšinių iki laidojimo raudų. Į tą dainų pyne jinai įtraukė ir darbo, ir jaunimo, ir istorinių dainų, kiekvieną idomiai pristatydama ir nurodydama, kurios senesnės, kurios naujesnės, arba kuriam Lietuvos kampui jos būdingos. (Veronikos paaiškinimus ir dainų tekstus vertė E. Aglinskienė). Programa labai gražiai pailustravo lietuvių dainos raidą muzikinėje perspektyvoje ir tai pat subtiliai, bet labai efektingai, paryškino Lietuvos kultūrinę ir politinę istoriją. Tai bene vienas iš geriausių būdų svetimausiui pristatyti mūsų savitą kultūrą ir istoriją.

Per jį suteiktą pramogą – nes Veronika tikrai gražiai dainavo – svečiai išgirdo seniausią indo-europiečių kalbą, o kartu sudainuodami sutartines, išgirdo vieną iš seniausių polifoninio dainavimo pavyzdžių. Pamatė kankles ir sužinojo, jog tas vien tik baltams būdingas instrumentas, ko gero, senovėje turėjo ir tam tikrą maginę-ritualinę reikšmę, palaikant ryšį su mirusiųjų pasauliu. Raudų tekstais buvo pristatyti senųjų baltų pomirtinio gyvenimo tikėjimai, o darbo dainomis labai ryškiai parodyta žemdirbio gilus ir net paslaptingas ryšys su gamta. Jautrumu gamtai taipgi persunktos jaunimo ir vestuvinės dainos. Aplamai, žmogaus ir gamtos sugretinimas dainose la-

bai akivaizdžiai parodo lietuvių glaudų ryšį su gamta ir juos supantia aplinka. O dabartinė svetimausiui publika, labai susirūpinusi ekologija, šias temas tikrai pozityviai ir jautriai įvertino.

Karinėse-istorinėse dainose publika išgirdo mūsų sunkesnę istorinę būklę ir tautos ryžtą nepasiduoti stipresnių kaimynų įtakai ir valiai. Ryžtas būti laisvais ir nepriklausomais taipgi pasireiškė partizanų ir Sibiro tremtinių dainose. Bet net ir kovų dainos vis tiek persunktos asmeniniu liūdesiu ir lyryniu tremtinių dainose. Bet net ir kovų dainos vis tiek persunktos asmeniniu liūdesiu ir lyryniu tremtinių dainose. Bet net ir kovų dainos vis tiek persunktos asmeniniu liūdesiu ir lyryniu tremtinių dainose.

Po programos ne vienas kitą tautis pasisakė, jog jie patys yra

nustebę, kad per pusantros valandos programą tiek daug išmoko apie ankstesnį jėms visai nežinomą kultūrą. Ir kad ta „pamoka“ buvo tokia maloni ir įdomi. Keli net pasisakė, jog kultūros praeities supratimas jiems padėjo geriau suvokti ir dabartinių politinių įvykių eigą. Vienas net prisitarė: „Dabar aš suprantu, kodėl Lietuva pirmoji spruko iš Sąjungos ir kodėl ji tai padarė dainuodama!“

Šis koncertas buvo Havajų lietuvių klubo pirmas bandymas išieiti į viešą amerikiečių publiką, Pasiseikimas visus maloniai nustebino. Didžiausia padėka čia Veronikai, nes jinai tikrai nepa- mainoma Lietuvos kultūros ambasadorė. Jos profesiniai kredencialai įtikino universiteto muzikos fakulteto narius, kad reikia suorganizuoti salę ir išplėsti reklamą. Jau minėjom ryškius plakatus, kurie buvo iškabinti

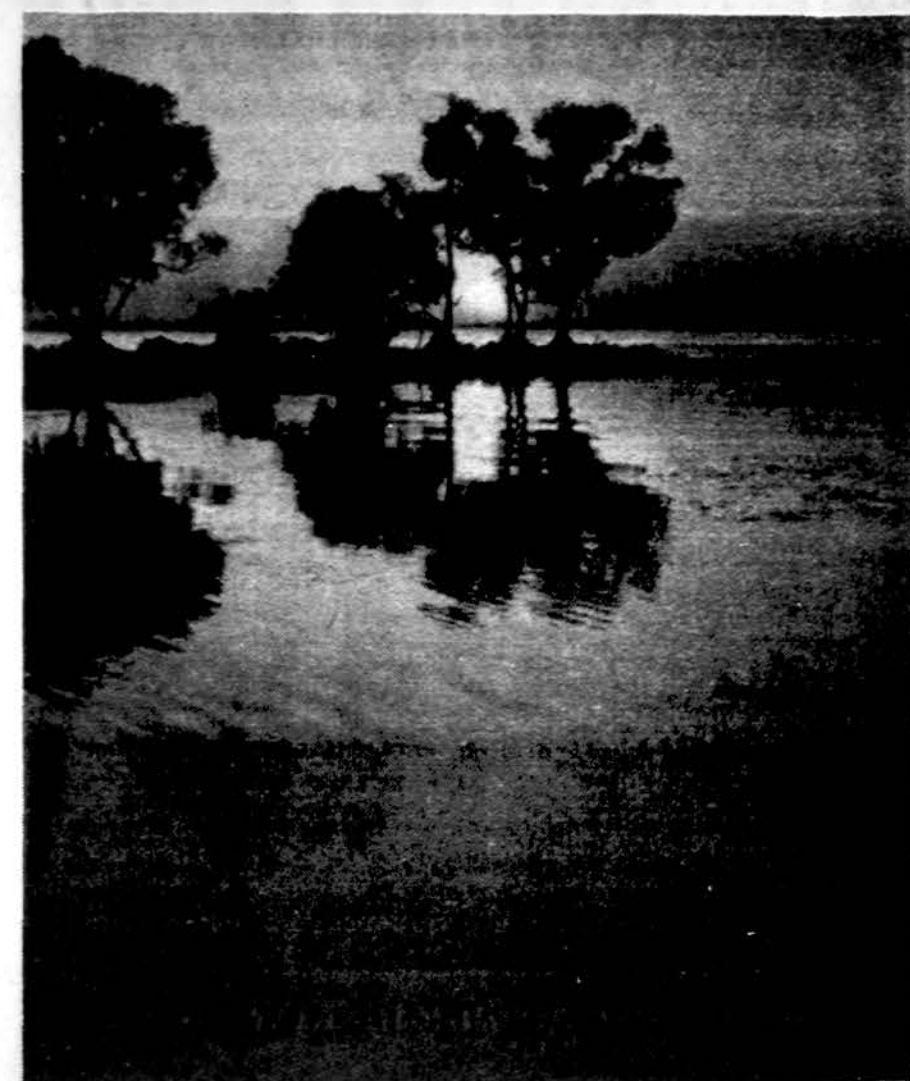
universitete. Savaitę prieš koncertą Veronika ir E. Aglinskienė lankėsi universitete ir pristatė lietuvių liaudies muziką etnomuzikologijos studentams. Gerai apgalvota ir vykdyta prieškoncertinė veikla ir reklama pagrindė koncerto sėkmę.

Tokio pobūdžio Havajų kolonijos pirmą viešą įvykį aprašome smulkiau, nes norime paskatinti ir kitas lietuvių kolonijas nepabijoti išeiti į viešesnę areną su mūsų profesionaliais menininkais iš Lietuvos. Dažnai mes juos pasikviename pristatom tik saviems, savo parapijų salėse. Galėtumėm juos parodyti ir svetimausiui. Bet pirmiausia turime būti ištikimi tų menininkų profesiniam lygiui. O tokį užtikrinimą gali duoti tos ar kitos srities žinovai. Pavyzdžiui, kadangi E. Aglinskienė pati yra lietuvių kultūros mokslininkė ir jau ilgai seka Lietuvos folklorinį gyvenimą, jinai visur galėjo Veroniką ir jos repertuarą tinkamai pristatyti. Panašiai galėtų padaryti ir kiti Amerikos lietuvių muzikai, choreografai, menininkai arba teatro žmonės. Reikia žinių, ryšių ir organizacinės jėgos.

Po koncerto Havajuose Veronika iškeliavo į San Francisco, kur šeštadienį, kovo 14, atliko programą estams, latviams ir lietuviams jųjū metinėje Baltijos šventėje. O kovo 15-tos rytą Veronika jau skrido į Los Angeles dalyvauti tos kolonijos Kovo 11-tosios minėjime.

Pas mus Havajuose dar ilgai skambės lietuviška lietuvių daina, Veronikos palikta garso įrašuose. Ta daina taip pat giliai įrašyta ir žmonių širdyse. Už tai Veronikai didelis Ačiū!

Dalyvis

Vytautas Ylevičius
Is Lietuvių fotografijos parodos 1990 metais Čiurlionio galerijoje, Chicago'je.

Valys Cugina

VELYKŲ UGNIS

Gyvybė grįžta jau į žemę,
Ir ji nubunda po žiemos mirties –
Pavasaris gamtoje – tiktai žmogaus
Širdis šalta ir sieloje sutemė –
Velykų saulė ją prikeliusi nušvies
Prisikėlimo spinduliais –
– O varpas gaus

Linksmi nemirtingumo giesmės
Ir jam pritaręs gležni balsai karklų,
Skambėdami virš ribuliuojančio vandens –
Čia išauly ant samanų sėdėsme,
Velykoms atveriant akis žiedų akly,
Ir sieloje velykinę ugnį rusens,

Į žibebus žiežirbą nemarią
Į žalvario varpų maldos žodžius –
Ugnie – sudegink vėją nuodėmių –
Ugnie Velykų – nuvalyk mus nuo dėmių!
Ir mes bangų viršūnėm eisime ant marių,
Ir amžinybė mūsų sielų neišdžius!

susikaupusiems klausytojams tikrai pavasarišką dvelkimą. Nemažiau pasigėrėjimo vertas buvo ir Aro Buntino miklių pirštų paskambintas Frederic Chopin „Etude“. Taip pat gražiai skambėjo ir duetas iš vienos Johann Sebastian Bach kantatos, kurį darniai sugiedoję Eglė Rūkštelė-Sundstrom su Aldona Buntinaite.

Priartėjus prie programos užbaigos, vyskupas Hansas Dumpys dėkojo programos vadovams, atlikėjams už tokį gražų pasirodymą ir svečiams bei parapičiams už atsilankymą šioje Giesmių šventėje. Po šių padėkos žodžių nebuvo pamiršta atsi-stojimu ir malda padėkoti

Viešpačiui Dievui už suteiktą galimybę pasidžiaugti giesmėmis šioje vakaro bendrystėje. Šių metų Giesmių vakaras užsibaigė, Ričardui Sokui vargonais grojant Joseph Rieger postliuda.

Tėviškės parapijos salėje parapijos moterų draugijos narės jau laukė choristų ir svečių prie užkandžių, kurių metu dar buvo pasikeista padėkos žodžiais, pasidžiaugta Ričardo Soko suteikta pagalba, paremiant ir šį išeivijos lietuvių pastato ramstį. Didelė padėka tenka Tėviškės parapijos choro pirmininkui Leonui Gružui, o visų daugiausia Ildai Kasparaitienei už jos nepailstamą rūpestį.

Dėl JAV LB literatūrinės premijos

JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros taryba praneša dėl išeivijos grožinės literatūros 1991 metų leidinių ir rankraščių komisija, besiruošianti įvertinti geriausią 1991 metais pasirodžiusį arba rankraštyje baigtą išeivijos grožinės literatūros veikalą JAV Lietuvių Bendruomenės premijai, rado, kad iki 1992 m. kovo 31 d., kaip anksčiau buvo skelbta, ji nesusilaukė pakankamai dėmesio. Todėl knygos ir rankraščiui pristatyti data yra pratęsiama iki 1992 m.

gegužės 5 d. Autoriai yra pagarbiamai prašomi iki minėtos dienos žemiau duotu adresu prisiųsti savo rankraščius arba 1991 metais išėjusias knygas ir nepasitikėti pilnai, kad šią pareigą atliks jų darbą išleidusi organizacija. Adresas: Alina Staknienė, 161-16 84th Avenue, Jamaica, NY 11432. Jei komisija nuspręstų, kad tarp atsiųstų veikalų nėra vieno autoriaus darbas nevertas premijuoti, ši premija šimet nebus skiriama.

JAV LB Kultūros taryba

Tėviškės parapijos giesmių vakaras

VALTERIS BENDIKAS

Kaip būdavo senovėje giedama prie šeimyninio stalo, ne vien bažnyčiose arba susirinkimuose, taip šiemetinio Verbių sekmadienio pavakare buvo giedama Giesmių vakare Čikagos lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės bažnyčioje: „Tau vis giedosiu aš, kaip tik mokėsiu; aš juk Krikščionis, Tau dėkoti turiu“. Ši giesmė, Lilijai Stelmokienei pritariant vargonais, skambėjo gana didingai.

Liaudies giesmė, jau nuo Martyno Mažvydo laikų, buvo

ypačiai mėgiama evangelikų tarpe. Ūkininkas ir jo šeima tik po pagiedotos giesmės ėjo ryte prie darbų, o vakare, net po vasarą sunkių darbų, kuo poilsio tik po pagiedotų giesmių ir paskaitytų maldų. Martynas Mažvydas prie savo išleistojo katekizmo jau buvo pridėjęs 11 giesmių, kurių skaičius vėliau siekė net 70 giesmių. Giesmių kūrėjais buvo lietuvių ir vokiečių kunigai. Daugeli jų vertė į lietuvių kalbą iš vokiečių, lenkų ir lotynų kalbų.

Giesmės būdavo kuriamos tuoliai lietuvių kalba. Dar neturint bendrinės kalbos, kiekvienoje giesmyno naujoje laidoje būdavo atliekami kalbos pataisymai. Vienas 1570 metais išleistas giesmynas jau turėjo net 200 giesmių, bet jisai buvo dingęs be žinios, jo neturėjo net Karaliaučiaus universiteto biblioteka. Bet, kaip kartą Martynas Nauburas rašė *Draugo* dienraštyje: „1921 metais prof. J. Gerulis Karaliaučiaus valstybiniame archyve surado vienintelę, dar užsilikusią tos laidos knygą. Jau kitais metais Kauno švietimo ministerija išleido 1570 metų giesmyno ir kitų Mažvydo raštų fotokopijas. Tokiu radiniu buvo ne tik užpildyta spraga lietuvių giesmynų istorijoje, čia kartu ir sužinojome, kas tie Mažvydo bendradarbiai, mūsų pirmieji rašytojai, kurių nei pavardžių iki tol nebuvome girdęje“.

Todėl ir šio Giesmių vakaro pradžioje Tėviškės parapijos klebonas, vyskupas Hansas Dumpys, pasveikinęs taip gausiai susirinkusiuosius, keliais suglaustais sakiniiais priminė, kad Evangelikų Bažnyčia esanti „giedanti Bažnyčia, su ilga dvasine kultūra. Mes liaupsiname Dievą giesmėmis ir su ja atnašaujame Jam savo talentus“.

Šių Tėviškės parapijos 40-ųjų sukaktuvinių metų Giesmių vakaras pradėtas trumpu Sa-

batini preliudu vargonais, kuriais grojo prieš kurį laiką iš Lietuvos atvykęs ir įvairiuose Europos miestuose jau savo vargonų rečitaliais pagarsėjęs Ričardas Sokas. Po vargonų preliudo Ričardo Soko paruoštas ir diriguojamas mišrusis choras, pritariant Robertui Mockui vargonais, atliko Charles Gounod, Christoph Willibald von Gluck, Antonio Vivaldi, Richard Wagner, Norman Ramsey ir Vlado Jakubėno kūrinius.

Didelio dėmesio klausytojų tarpe susilaukė vėl Vlado Jakubėno kantata „Prisikėlimas“, kurią kompozitorius buvo skyręs Tėviškės parapijos choro 20 metų veiklos pažymėjimui ir kuri, vadovaujant Jurgiui Lampsaciui, buvo choro atlikta pirmą kartą 1971 m. balandžio 4 d. parapijos bažnyčioje. Šį kartą, atliekant šią Vlado Jakubėno kantatą, chorui dirigavo Ričardas Sokas, su Roberto Mockaus palyda pianinu. Kantatoje išspūdingai pasigirdo sena velykinė lietuvių giesmės melodija ir choras: „Tu, prisikėles Karžygy, Tu amžinai gyvasi“. Senovėje ši giesmė buvo labai mėgiama giedoti lietuvių ninkių tarpe. Be šios kantatos atlikėjų vakaro programoje dar buvo girdimi Donnos Dumpys atliekami Felix Mandelsohn, Alfonso Mielio – Antonin Dvorak ir Eglės Rūkštelės-Sundstrom – David W. Guion muzikiniai kūriniai.

Šalia solistų išryškėjo ir du jauni, gabūs ir atcčiai daug žadantys instrumentalistai: Erikas Mikaitis – smuiku ir Aras Buntinas – pianinu. Erikas Mikaitis buvo programai pasirinkęs iš Antonio Vivaldi „Metų laikai“ pavasarinę dalį. Kadangi šių metų Verbių sekmadienio vakarą oras lauke buvo pasidarys gana žvarbus, Erikas Mikaitis smuiku pagrotas „Pavasaris“, palydimas Roberto Mockaus pianinu, teikė

Hear the songs of
LITHUANIA
(The first Lithuanian country to break away from the U.S.S.R.)
performed by
VERONIKA POVILIONIENĖ
Lithuania's most famous singer
FRIDAY, MARCH 16, 1992
8:00 P.M.
U.H. Music Department - Room 36
(Dole & University Avenue)
The University of Hawaii Music Department
and The Lithuanian Community of Hawaii
Tickets: donation \$5.00
(students \$3.00)

Veronikos Povilionienės koncerto Havajuose plakat.

„Mano pirmoji paroda“ Čiurlionio galerijoje

ALGIMANTAS KEZYS

Ši meno paroda buvo skiriama tiems dailininkams, kurie platesnei mūsų visuomenei pasirodė (su mažom išimtim) pirmą kartą. Ji vyko Čiurlionio galerijoje, Chicago'je nuo kovo 6 iki 15 dienos. Tai nebuvo vien „jaunųjų“ meno kūrėjų paroda — dalyvių amžius nenustatytas. Nenustatytas ne išsilavinimo laipsnis. Vieni mokyklas jau baigė, kiti jas tebelanko, tretį meną pamėgė iš prigimties. Parodoje dalyvavo 14 dailininkų.

Tauras Bublys (gyvena Chicago'je) studijavo meną Ohio State University. 1989 metais ji baigė bakalauro laipsnį (BFA). Savo fotomene Bublys vartoja įvairias technikas, mėgsta eksperimentuoti (pavyzdžiui, subraižydami negatyvą arba ant jo tapydamas). Toldamas nuo fotografijos įprasto dokumentinio stiliaus, Bublys stengiasi ne vien kažką „parodyti“, bet ir šį tą apie rodomąjį dalyką pasakyti. Nevengia išreikšti savo mintis aiškiai įskaitomais žodžiais, kaip pavyzdžiui, įrašydamas žodžius pačiame vaizde: „Svetimti čia nevaikšto“.

Sofija Butkienė (Stankūnaitė) (gyvena Chicago'je) dalyvauja šioje parodoje „viešnios teisėmis“ — jos biografija žymiai platesnė negu pirmą kartą dailininkų. Gimė 1926 metais Šunskiuose, Vilniaus apskrityje. Studijavo piešimą, tapybą, grafiką, ir mozaiką pas dailininką Viktorą Petravičių Chicago'je. Toliau piešimo ir tapybos mokėsi pas dailininką Povilą Kaupą, o keramikos pas M. Holiček. Studijas tęsė Daley College ir School of the Art Institute of Chicago. Nuo 1968 metų dalyvauja lietuvių ir amerikiečių parodose. Laimėjo pirmąją premiją už mozaikos kūrinių Marquette Park District parodoje 1968 metais, garbės žymenį gavo už keramikos vazą Kankakee State College 1980 metais. „Įkvėpimo menai“, sako Sofija Butkienė, „gal atėjo iš mano mamytės, kuri jau nuo jaunystės mėgo įvairius rankdarbių dirbinius. Taip pat ir iš pamiltų Lietuvos kaimo ir sodybos vaizdų“.

Mėta Kikutienė (gyvena Chicago'je) gimė Lietuvoje. Dailininko Vlado Vaičiūčio, mirusio Chicago'je 1979 metais, žmona. Kelerius metus ėmė meno pamokas pas dailininkę seserį Mercedes, SSC. Jos peizažai pasižymi Lietuvos krašto romantika, o natūrumortai primena dailininko Vaičiūčio naudotą stilių.

Mėta Kikutienė (gyvena Collinsville, Illinois) gimė Collinsville ir yra 74 metų amžiaus, arba, kaip ji pati sako, 74 metų „jauna“. Jos tėvai grįžo į Lietuvą 1926 metais, apsisprendę pasilikti tėvynėje. 1944 metais su vyru ji pasitraukė į Vakarų ir

„Mano pirmosios parodos“ dalyviai ir svečiai parodos atidarymo metu kovo 6 dieną Čiurlionio galerijoje, Chicago'je: (sėdi) Olga Juknienė, Sofija Butkienė, Povilas Tamulionis, Izabelė Stončienė, Mėta Kikutienė, (stovi) Čiurlionio galerijos direktorius Algis Janušas, Veronika

Švabienė, Gintarė Uogintaitė, Aurelija Vaičekauskaitė, Rita Markelytė-Dagienė, Daina Pakalniškienė, Tauras Bublys, Margarita Kulys, Laima Švabaitė-Petrulienė, Joana Valaitienė ir parodos organizatorius Algimantas Kezys. Martyno Vidzbelio nuotrauka

1947 metais atvyko į Ameriką, apsigyveno savo gimtajame Collinsville miestelyje. Tarnavo įvairiose įstaigose ir vėliau buvo įstaigos vedėja. Išėjus į pensiją pradėjo studijuoti meną Bellville College. Apie parodoje eksponuotus darbus autorė išsireiškia autobiografinėmis ir kartu svajingomis kategorijomis. Apie kūrinių „Tėvynės ilgesys“ ji taria: „O mintys pasipuošusios juostomis, skrenda į smūkelių šalį“, apie tapinį „Siekimas ir ieškojimas“: „Gyvenimo painiavose ieškau savęs“.

Jonas Kulikauskas (gyvena La Palma, California) gimė 1968 metais Kalifornijoje. Nuo 1985 iki 1989 metų studijavo meną Otis Parsons Art Institute, Los Angeles mieste. Baigęs mokslus vertėsi, piešdamas eskizus ir atlikdamas prekybinės grafikos darbus. Šiuo metu dirba meno direktoriumi kinojamų parodų stendų gamykloje. Domisi fotografija ir grafika. Šioje parodoje rodo keturias fotografijas, vaizduojančias niūrias architektūrines panoramas, pabrėždamas jų siluėtas savybes.

Margarita Kulys (gyvena Barrington Hills, Illinois) gimė 1960 metais Toronte. Advokatė, 1983 metais gavusi teisės daktaro laipsnį De Paul universitete, Chicago'je. Dirba Illinois Department of Mental Health and Development Disabilities teisininku patarimų skyriuje. Ima meno pamokas Kaleidoscope School of Art, Barrington Hills miestelyje. Savo pirmuosiuose tapybos darbuose mėgo išreikšti abstraktinėmis formomis. Šioje parodoje eksponuoja du realistinio stiliaus darbus.

Rita Markelytė-Dagienė (gyvena Beverly Shores, Indiana) gimė Chicago'je, augo Cicero, Illinois. Baigė University of Chicago bakalauro laipsnį muzikoje, fortepijono specialybėje. Toliau studijavo kompoziciją Roosevelt

University, Chicago'je, baigė magistro laipsnį. Solistė, kontraltas. Šešerius metus dėstė muziką University of Illinois. Laisvalaikį rašo poeziją ir tapo. Parodoje eksponuoti darbai pasižymi šiuolaikinėmis ekspresionistinėmis tendencijomis — abstrakčiomis formomis, sodriomis spalvomis ir spontaniškais potėpiais, siekiančiais išreikšti giluminius autorės jausmus ir mintis. „Dievas, pasaulis, žmonės“, rašo autorė, „tai mano tapybos pagrindinis šaltinis ir įkvėpimas. Žvelgiu į šio gyvenimo tamsiąją pusę — fizinę ir dvasinę kanciją, kūno mirtį, audras, emocijų sausrą — ir kartu matau nuostabaus grožio pasaulį, kur reiškiasi altruistinė meilė, saulė, ramybė... Dievas. Šios dvi gyvenimo priešingybės kažkur susiduria, ir tai yra mano kūrybos pagrindinis šūlis...“

Markelytė-Dagienė savo kūryboje eksperimentuoja spalvomis ir išbando įvairias tapybos technikas. Bet jos paveikslų estetikoje glūdi ir, jos žodžiais tariant, „protinga struktūra“, kurią jai padiktuoja vidinis balsas, pažadintas gyvenimo tikrovės.

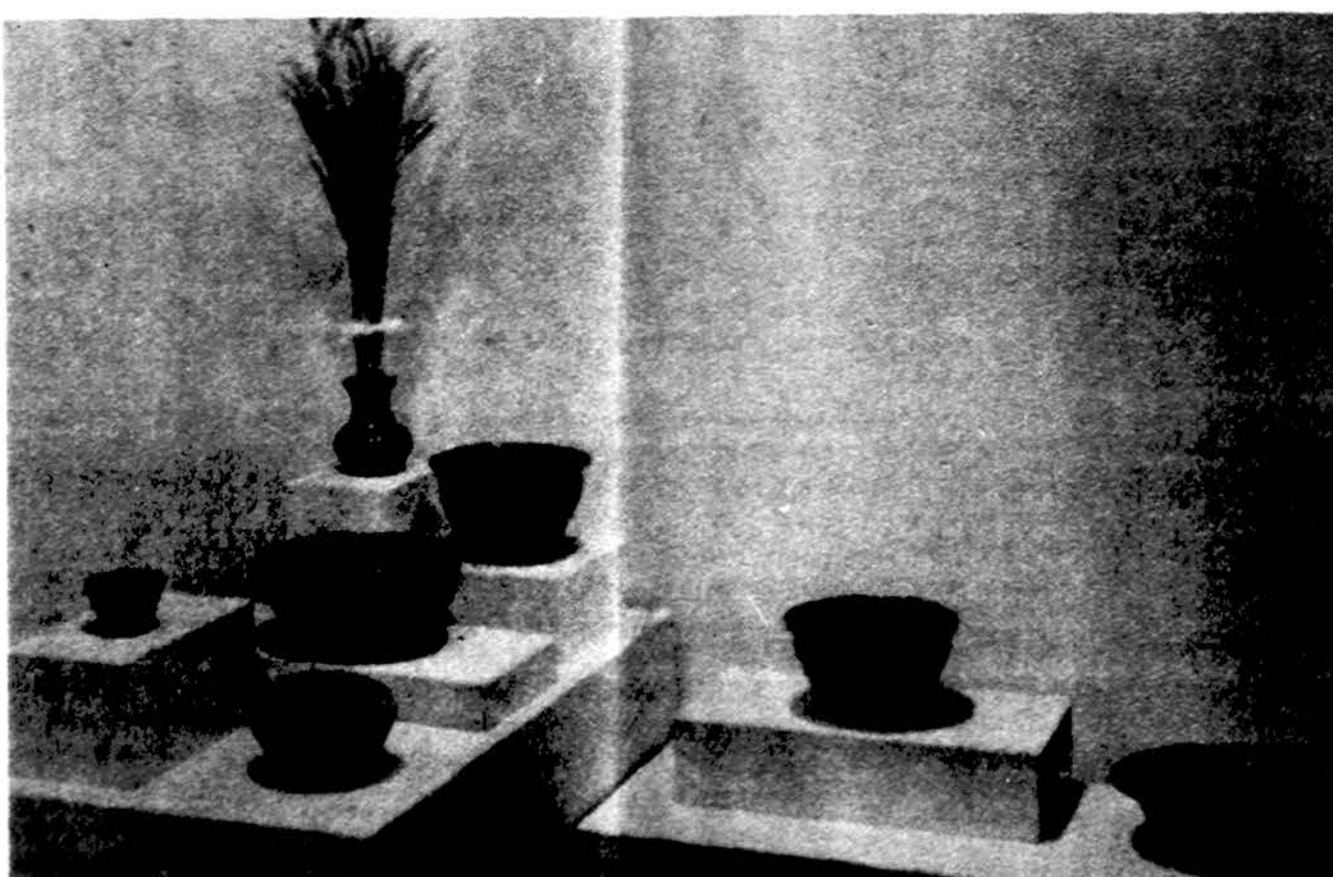
Daina Pakalniškienė (Skrudytė) gyvena Naperville, Illinois, gimė 1957 metais Chicago'je. Lankė University of Illinois at Chicago, baigė 1979 metais bakalauro laipsnį iš psichologijos ir filosofijos. Meną studijavo School of the Art Institute of Chicago, North Central ir DuPage kolegijose. Eksponuotose pastelės darbuose Pakalniškienė pateikia akto interpretaciją, imdama moterį savo modeliu. Jos moteris svajinga, susimąstiusi, viliojanti besigėrinti savo fizionomijos grožiu. Šiuose darbuose Pakalniškienė pasireiškia ir kaip spalvininkė, išgaudama beveik monochromatinį pilkumą iš gana sudėtingų vaivorykštinių atspalvių.

Kovas Palubinskas (gyvena

Chicago'je) gimė 1966 metais Los Angeles. Meno istorijos mokslus baigė Loyola universitete, Chicago'je. Didelio formato drobėse vitražiniu metodu aprėžtas tamsių linijų formas, pabrėžtas šviesių linijų dubletais, pavadino „Komunikatu“, „Atvaizdu“, „Užtemimu“, „Himnu“. Apie šią savo tapybą autorius filosofuoja: „Mano menas lietia tuštumą ir jos užpildymą. Bandau įžiūrėti grožį paprastuose dalykuose, kuriuos išreiškiu nepaprastais būdais“.

Neris Puplūtė-Palūnienė (gyvena Seattle, Washington) pradėjo dirbti su molu 1988 metais. Pavyzdžiui ėmė Seattle mieste gyvenančių Anitos ir Rimo Bajoraitių molio dirbinius. Profesija Neris yra vaistininkė, baigusi University of Illinois Medical College of Pharmacy Chicago'je. Apie savo meną ji rašo: „Man šiaurės Vakarų gamta dvasią kelia / Čia kalnai padangės remia / Ir mėlynas dangus paryškina miksus / O kai kada migla ir rūkas, lyg akvarelės / Sulieja horizontą / Mistišką pasaulį / Norisi pamaiti žemės elementus / ir paversti molio luitą / ir puodą, lėkštę ar asotį / Aprėdyti jį, lyg drugelį, mėlynom spalvomis“.

Izabelė Stončienė (gyvena Chicago'je) 26 metai kaip dirba University of Illinois at Chicago elektroninio mikroskopo technike. Jos išaiškintomis nuotraukomis pagrindžiamos gydytojų, mokslinių laipsnių, aspirantų, (magistrų, daktarantų) parašytos tezės, nuotraukos rodomos skaidrėse studentams ir suvažiavimuose. Nuo 1981 iki 1986 metų Stončienė tame pačiame universitete lankė keramikos meno vakarines pamokas ir vienerius metus Pakalniškienė pasireiškia ir kaip spalvininkė, išgaudama beveik monochromatinį pilkumą iš gana sudėtingų vaivorykštinių atspalvių.

Neris Puplūtė-Palūnienė. Puodai, indai ir vazos. 1991. Šiaurės Amerikos Dakota regiono raudonas molis, kobalto glazūra.

Aleksandro Štromo paskaita: „Dabartinė Lietuva ir demokratija“

Aleksandras Štomas

Ateinanti penktadienį, balandžio 24 dieną, 7:30 v.v. Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, Čikagoje, profesorius Aleksandras Štomas skaitys paskaitą „Dabartinė Lietuva ir demokratija“.

Paskaitoje dr. Štomas apžvelgs demokratijos Lietuvoje istorines tradicijas ir nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo bei jos demokratinių institucijų kūrybos raidą 1990-1992 metais. Prelegentas analizuos atsikuriančios Lietuvos valstybės politinę santvarką bei įstatymų leidybą ir tuo pagrindu demokratijos Lietuvoje įtvirtinimo galimybes.

Dr. Štomas ištirs politinio liberalizmo vystymosi sąlygas dabartinėje Lietuvoje. Jis įvertins dabartinę Lietuvos politiką, kalbės apie liberalizmo ateities perspektyvas ir bandys numatyti, ar Lietuva tikrai gali tapti liberali, Vakarų tipo demokratija, ar jai vėl teks pergyventi autoritarinį režimą.

Aleksandras Štomas gimė Kaune. Studijavo teisę Vilniaus ir Maskvos universitetuose. Vėliau dirbo advokatu, užsiėmė moksline veikla, dėstė. Jis buvo persekiojamas už disidentinę veiklą ir 1973 metais priverstas emigruoti į Angliją. Nuo 1974 iki 1989 metų dėstė politinius mokslus Bradford ir Salford universitetuose, Anglijoje. Taip pat buvo vizituojantis profesorius University of Chicago ir Stanford universitete bei Boston College, JAV. Nuo 1989 metų jis yra Hillsdale College (Michigan) politinių mokslų profesorius.

Dr. Štomas yra vienuolikos knygų ir daugiau negu šimto mokslinių straipsnių autorius. Lietuvių išėjimui jis yra plačiai žinomas kaip Čikagos radio „Rytmetio ekspresas“ politinis komentatorius.

Po paskaitos vaišės. Tikimasi, kad Čikagos lietuviai gausiai dalyvaus šioje vakaronėje.

Nuomonės ir pastabos

Apie „Aštuonių lapų“ naują leidimą

Prieš dvejus metus į mane kreipėsi „Vagos“ leidykla, pakeltinusi išleisti *Aštuonių lapų* Lietuvoje. Kadangi ši knyga buvo rašyta labai seniai, nutariau padaryti antrą jos redakciją ir tam darbiui pašvenčiau septynis mėnesius. Iš sykiu naujajai rankraščiui siuntinėjau į Vilnių dalimis, bet, laimei, kaimynystėje atsirado maloni viešnia, besiruošianti grįžti į Lietuvą. Tąsyk dar kartą visą knygą perrašiau, ir „Vagos“ leidyklai buvo įteiktas pilnas tekstas, viename voke. Jo gavimą lietuvių prozos redakcijos vedėjas Aliušas Grėbliūnas patvirtino 1990.07.6 laišku: „Pagaliau gavau Jūsų paketą: paskutinę redakciją, nuotrauką ir laiškelį“.

Dėl man nežinomų priežasčių „Vagos“ leidykla naujuoju tekstu nepasinaudojo. Atrodo, kad buvo susikaupta ties senąja knyga. Tačiau Lietuvoje išleisti *Aštuonių lapų* nėra pirmojo leidimo ištikimas pakartojimas: apikau ir kelis naujus savo gyvenimo dalį, menas ir poeziją jai visuomet padėjo geriausiai save išreikšti. Valaitienės tapyba — suabstraktinti gamtos motyvai, išreiškiantys nuotaikas ir autorinių išgyvenimų momentus. Pati dailininkė vadina savo paveikslus „psichologiniais fragmentais“.

Maceina tarp religijos ir filosofijos

(Atkelta iš 2 psl.)

gyvenimų lieka žmogui dvi išeitys: arba nusizudyti, arba bandyti surasti kokią nors prasmę tuose griuvėsiuose, stengtis prastą gyvenimo harmoniją atkurti. Maceina kaip tik ir pasirinko antrąjį kelią ir kūrė, ir rašė, ir ieškojo gyvenimo esmės ir prasmės. Jis ieškojo paaiškinimų ir tikėjo atradęs šiek tiek šviesos, kai kuriuose paaiškinimuose, juos pasisavino ir su jais kūrė savo filosofiją, kurią būtų galima apibūdinti kaip „laisvą savo gyvenimo kūrimo filosofiją“. Bet kaip pats Hegelis yra pasakęs, „gyvenimas nėra filosofija ir filosofija nėra gyvenimas“.

NUORODOS

- 1 Antanas Maceina, *Religijos filosofija*. Putnam CT, 1976, p. 8.
- 2 Antanas Maceina, *Dievas ir laisvė*. Oak Lawn IL: Ateitis,

1985, p. 32.

3 Antanas Maceina, *Jobo drama*. Freiburg: Venta, 1950, p. 191.

- 4 „Dievas ir laisvė“ (DL), p. vii.
- 5 DL, p. 5.
- 6 DL, p. 11.
- 7 DL, p. 41.
- 8 DL, p. 41.
- 9 DL, p. 41.
- 10 DL, p. 41.
- 11 DL, p. 42.
- 12 DL, p. 42.
- 13 DL, p. 42.
- 14 DL, p. 42-43.
- 15 DL, p. 43.
- 16 DL, p. 44.
- 17 DL, p. 45.
- 18 DL, p. 45.
- 19 DL, p. 46.
- 20 DL, p. 47.
- 21 DL, p. 48.
- 22 DL, p. 48.
- 23 DL, p. 48.
- 24 DL, p. 49.
- 25 DL, p. 50.
- 26 DL, p. 51.
- 27 DL, p. 52.

Aurelija Vaičekauskaitė

„Sapnas“ 1991
Aliejus, 30" x 30"